

Setembre social | | Actualitzat el 10/04/2023 a les 21:00

?La Talaia Pagesa, la llavor que ha germinat, però que necessita créixer i fer fruit

La segona Talaia Pagesa expressa des de Vic l'aposta ferma per «una pagesia amb ànima, de mirada humana i arrelada a la vida» | Pageses i pagesos d'arreu del país debaten i posen les bases per crear un nou relat de la pagesia que permeti assegurar-ne el futur

Foto de família de les persones participants a la segona Talaia Pagesa | Josep Comajoan

Vic ha tornat a acollir la Talaia Pagesa, en la segona edició celebrada en el marc del Mercat del Ram al centre cívic Joan Triadú. Una Talaia que, tal com es defineix en el manifest que va sorgir de la jornada, «neix de la constatació que cal crear un espai d'unitat que treballi i visibilitzi una pagesia amb ànima, de mirada humana i arrelada a la vida».

Tota la jornada, de fet, va girar entorn d'aquests conceptes. Des de la humilitat, expressada per Neus Monllor, una de les seves promotores, a l'inici de la jornada: «Fa un any, tampoc sabíem ben bé què veníem a fer, la Talaia Pagesa neix de la intuïció que necessitem un espai de trobada, on passar-nos-ho bé, compartir experiències, fer d'altaveu, ja que estem en un moment que necessitem comunicar». També va admetre que en els dotze mesos que han passat des de la primera Talaia, hi ha hagut moments que han pensat a deixar-ho córrer, «però persones clau ens van dir que precisament és el moment de donar respostes de manera conjunta».

La jornada va començar amb una taula entorn de «la pagesia de mirada humana». Moderada per la mateixa Neus Monllor, hi van participar Sílvia Porras i Miquel Riera, de l'Horta de Pla de Munt, de Palafròl; Pep Llach i Quico Llach, del Rebot de les Gambires de Torelló, i Pere Arbonès, de Nuaset, una agrupació de productors d'avellana de les comarques gironines. Tot seguit es va treballar en grups, etiquetats amb els suggerents noms de Xarxa, Festa i Altaveu. Després de la posada en comú es va llegir el manifest i es va acabar amb un dinar.

El claustre del centre cívic Joan Triadú de Vic va acollir la segona Talaia Pagesa Foto: Josep Comajoan

«Podem ser espectadors passius, però la Talaia Pagesa, a més de la part de les reivindicacions necessàries, vol ser un espai per pensar amb calma el paper de la pagesia del futur», proclamava també en la seva presentació un altre dels impulsors de la trobada, Dirk Madriles. Tot plegat, i malgrat que entre l'equip impulsor sí que hi ha algun perfil més tècnic, només amb pageses i pagesos participant en la jornada, de moment sense tècnics ni polítics. Tot plegat sota la batuta carregada de bon humor, però també d'ironia fina, del pallasso Claret Papiol, una de les sorpreses agradables de la jornada, i amb l'acompanyament de cooperatives com Raiels o Arran de Terra.

«Quan qui genera espais de trobada ho fa des de l'autonomia, cuidant la diferència, respectant els ritmes i, sobretot, amb i per les pageses, fa que sentis que els quilòmetres fets i les hores no siguin perdudes sinó tot el contrari!», escrivia a Twitter el vespre del mateix dia Arnau Vilaseca, pagès del Solsonès poc donat a l'elogi gratuït, que al matí havia participat a la Talaia.

Solucions noves a problemes vells

Surava en l'ambient que la Talaia no podia ser l'enèsima trobada per plànyer-se, reescriure el memorial de greuges i tornar cap a casa. «No parem d'estar en molts llocs, es repeteixen les mateixes coses i no anem enlloc», alertava Sílvia Porras a la taula rodona. «Hem dubtat a venir, que no fos altre cop el mateix, però si ens quedem a casa, no canviem res, el ?no' ja el tenim, hem d'anar a buscar el ?sí'», la complementava el seu company, Miquel Riera. «Ho estem fent perquè ens surt del cor, i ho hem de fer en tàndem, sent selectius en el que podem fer. Que no sigui el dia de la marmota», rematava Neus Monllor.

Taula rodona sobre pagesia amb mirada humana a la segona Talaia Pagesa Foto: Josep Comajuan

Idees força que van sortir d'aquesta segona Talaia, no per vistes i escoltades altres vegades, menys dotades de contingut i d'il·lusió: anar junts per fer més força, visibilitzar davant la societat el món de pagès real i no el que li interessa a l'agroindústria, i fer-ho amb alegria -«pagesos feliços», com deia un dels cartellats escampats pel claustre del centre cívic- i dotant-se de nous models que aportin «solucions noves per a problemes vells», tal com va sintetitzar Dirk Madriles una de les conclusions de les taules de debat d'aquesta segona Talaia.

Miquel Riera va ser un dels avaladors d'anar tots a l'una: «Antigament, s'esperava la desgràcia del veí per poder vendre més tu; això s'ha acabat. Sí o sí, per ser sostenible, es pot anar cadascú al seu ritme, però si volem sobreviure, anant tots a l'una; tots volem anar al mateix lloc, independentment d'on venim, de la forma de conrear, tots volem continuar fent de pagès». Una veu conjunta, segons Riera, que «no es contradiu amb la diversitat, sinó que serveix per trobar la paleta de colors dins d'aquest espai».

La paleta de colors de la pagesia, un altre concepte amb connotacions positives que es va esmentar en la jornada. I més unitat: «Quan hem après més, és quan hem unit forces», reiterava Pere Arbonès, citant el cas de Nuaset, per exemple. «És una mostra com un territori, o fa una cosa conjunta, o allò s'acaba», va dir, tot apostant per «fer alguna cosa conjunta, malgrat que siguem diferents».

Sílvia Porras, de l'Horta del Pla de Munt, intervenint a la Talaia Pagesa. Al seu costat, Miquel Riera i Neus Monllor Foto: Josep Comajoan

Una pagesia feliç i que alhora arribi a final de mes

Més conceptes: pagesia humana. Ajudava a definir-lo Quico Llach: «Fa uns anys només es pensava en els beneficis, en l'activitat empresarial, i això ens va desconnectar del territori. Volem tornar a la pagesia d'abans, no desindustrialitzar la pagesia, però sí una mica». Ho reblava Neus Monllor, que des del paper de moderadora, no s'estava d'aportar quan podia: «Cal reivindicar les històries de vida agrària dels llocs, i això només ho poden fer les persones. Com anem posant nom a les coses que volem, i traçant línies vermelles de fins on podem anar. No una mirada neutra, cal molt de compromís i valor».

Segons Monllor, «s'ha posat per davant el poder empresarial i s'ha oblidat la part més personal que ens pot fer feliços». En la seva opinió, cal fer compatible arribar a final d'any amb «posar les persones al centre, amb les portes obertes a tothom que vulgui, tot i sabent de les dificultats, i pensant amb mirada humana, que la pagesia siguin persones que ho sentin de veritat, perquè l'hostilitat que hi ha al voltant és molt gran». La clau rau a encaixar dues peces: «gaudir de la feina i ser feliços però arribant a final de mes».

Neus Monllor presentant les conclusions de la taula rodona, en presència de Pere Arbonès i Pep i Quico Llach Foto: Josep Comajoan

Per a això, segons Miquel Riera, cal «fer coses diferents, perquè fent el mateix no ens movem, pensar què hem de fer diferent perquè el resultat sigui diferent», i ell aposta, per exemple, per «posar nom i cognom a l'avellana o al vedell». «I una cosa imprescindible -li complementava Neus Monllor-, ho hem de saber comunicar». El de la comunicació i la visibilització va ser una constant de la jornada. De fer-li arribar a la societat què significa ser pagès, tot incidint també en el fet de consumir; fer arribar el relat de la pagesia a les escoles, més enllà del de la indústria, i que el govern no doni una imatge esbiaixada del sector, molt decantada cap a l'agroindústria. «No som un fet folklòric, sinó un sector», es proclamava des del grup de debat d'Ateneu.

Respecte al govern, algunes demandes històriques, com les relacionades amb la burocràcia. «Una tercera part de la feina que fem és burocràtica», lamentava Miquel Riera. «Que tingui problemes amb Brussel·les? però em preocupa que també ens en posi la nostra administració!», s'exclamava.

I què hi pot fer un espai com el de la Talaia Pagesa amb tot això, ara que ja es porten dues edicions? Van sorgir diverses idees, des de compartir coneixement i posar-lo a l'abast de tothom, fent un buidatge de les experiències positives, que són moltes, a incentivar el suport mutu entre la pagesia, amb models inspiradors més enllà de la cadena clàssica de l'agroindústria.

Un dels grups de debat de la Talaia Pagesa Foto: Josep Comajoan

Un manifest per encarar un futur amb pagesia arrelada a la vida

I va arribar el moment del manifest. Parteix del fet que la pagesia del present i del futur necessita tenir una veu forta amb arguments, raons i recursos per avançar cap a una nova realitat agrària i social. Tot plegat, quan el sector primari «està patint un moment crític on ens juguem el demà dels nostres camps i paisatges, de la seva fertilitat i biodiversitat, de les mans que els cuidaran i dels fruits que puguin donar». Quasi res. Davant de tot això, des de Talaia Pagesa manifesten que senten la responsabilitat de proposar noves maneres de pensar, sentir i actuar.

Davant «forces poderoses i influents» que volen canviar anys d'història basats en un patrimoni cultural i agroalimentari savi, per fer de l'alimentació un negoci «que gens té a veure amb allò que és bo i saludable per a les persones i el territori». Davant una terra «que ha esdevingut una mercaderia i un bé fàcilment especulatiu per a grans grups econòmics i energètics amb incidència global», que moltes vegades impedeixen l'accés als espais agraris per al desenvolupament òptim de la pagesia d'arrel.

Davant aquest escenari, des de la Talaia Pagesa creuen que cal repensar els valors i els paràmetres de l'eficiència i apostar per models productius resilents i amb impacte positiu al territori que afavoreixin l'existència de la pagesia i el seu relleu generacional. En conseqüència, «ens fem fortes per respondre amb accions concretes i directes, que ens facin reflexionar i transformin allò que no ens agrada i ens permetin imaginar un futur amb pagesia».

Espai de debat a l'última Talaia Pagesa a Vic Foto: Josep Comajoan

Talaia Pagesa, continua dient el manifest, neix com una crida a totes aquelles persones que se senten identificades amb un concepte ampli de pagesia, a totes les pageses i pagesos de Catalunya que fan de la seva tasca diària una manera de viure. I acaben el manifest, que actualment està en procés de recollida de firmes de suport, amb una definició àmplia del que qualifiquen de «pagesia de mirada humana».

Què defineix una pagesia amb mirada humana?

Una pagesia, diuen, autònoma, amb poder de decisió i control sobre la feina que fa, el seu present i el seu futur. Una pagesia reconeguda, fortament prestigiada per part de la societat per la funció social, patrimonial, econòmica i ambiental que desenvolupa. Una pagesia dignificada, a través d'uns preus justos dels aliments, que no permetin la precarietat i la inseguretat del sector. Una pagesia resilient, amb capacitat, projectes i recursos per adaptar-se als canvis presents i futurs.

També una pagesia respectuosa, sempre responsable amb l'entorn que l'acull i que treballa en sintonia amb el medi on es desenvolupa. Una pagesia igualitària, enfront les oportunitats i condicions de tots els gèneres, orígens i circumstàncies. Amb espais agraris disponibles per al desenvolupament òptim de l'activitat. I amb relleu al sector, amb persones joves engrescades i motivades per ser pageses i garantir el demà del camp català.

Lectura del manifest final a la Talaia Pagesa Foto: Josep Comajoan

Per això, diverses persones amb inquietuds semblants s'han ajuntat per donar forma a una idea que, de mica en mica, s'ha d'anar materialitzant amb persones, propostes i projectes. De moment, treballant en tres àmbits, com a punt de confluència i trobada social festiva, de creació de xarxa i espai d'intercanvi d'experiències, i d'altaveu dels reptes de la pagesia i d'incidència política.

Tot plegat amb la responsabilitat de construir «un nou relat» de manera conjunta. «Sentim que ens uneix una pagesia amb ànima, de mirada humana i arrelada a la vida». Per tot això, recalca el manifest, Talaia Pagesa ha nascut «com una llavor que ha germinat, però que necessita créixer i fer fruit. Cal regar-la, aportar-li nutrients i donar-li escalfor». Fins ara la llavor l'han fet créixer un grup de persones que hi han dedicat temps i il·lusió, però ara es troben en un moment clau «en què per a continuar avançant cal una base sòlida i la certesa que la traça que s'ha començat a obrir és el camí que totes volem». I s'acaba convidant a tota la pagesia a «dibuixar noves rutes vers la pagesia del futur». «La Talaia Pagesa és un espai per fer-ho», conclou el manifest.